

ДАВУУ ТАЛД ТУЛГУУРЛАХ ХАНДЛАГА

МУБИС-ийн ахлах багш М.Нямдорж

ДАВУУ ТАЛД ТУЛГУУРЛАХ ХАНДЛАГА

Давуу талд тулгуурлах хандлагаар (ДТТХ) ажиллах нь нь хамтарсан үйл явц бөгөөд чанартай амьдралын төлөө ажиллах, өөрийн зорилгод хүрэхэд нь зайлшгүй хэрэгтэй үйлчлүүлэгчийн давуу тал, бэрхшээлийг даван туулах чадварыг хүлээн зөвшөөрдөг. Энэ хандлага нь практикын үр дүнтэй хэмнэлттэй арга хандлага, кейс менежмент нэг арга юм.

(Rapp, 1998)

ДТТХ-ын философи

Эрх чөлөөт байдал

- Сонголт хийх боломж, хариуцлага үйлдэл гэсэн үзэл санаан дээр суурилдаг. Хүч энерги, итгэл сэтгэл бүтээлч сэтгэлгээг шаарддаг.

Итгэл найдвар

- Зөн билэг, ирээдүйн итгэл хүмүүс олон нийтийн болон гэр бүлийн чадвар, чадавхийг хүлээн зөвшөөрнө.

ДТТХ-ын философи

ДТТХ нь шийдэлд чиглэсэн практик үйлчилгээн дээр суурилна.

Шийдэлд суурилсан гэдэг нь:

1. Үйлчлүүлэгчтэй асуудлыг тойрсон бус тэд юу хүсч байгаагаас эхэлдэг хамтын үйл ажиллагааны харилцааг тогтооход чиглэнэ.
2. Тэд юуг хүсэхгүй байгааг (**асуудал**) голлон сонсох бус харин амьдралд нь юу болоосой гэж хүсч байгааг (**шийдэл**) үйлчлүүлэгчээс сонсоход чиглэнэ.
3. Юу хүсчбайгааг асуух нь амьдралын чанараа дээшлүүлэх давуу талтай, чадвар, нөөц, авьяас чадавхтай гэж үзэх хандлагыг ажилтнуудад бий болгоно.

ДТТХ болон ЭНСЗ-ыг харьцуулах нь

Хүчин зүйл	Давуу талд тулгуурлах	Эмчилгээний нөхөн сэргээх загвар
Суурь үнэт зүйл Ерөнхий үзэл баримтлал	Хүн хэдий хөгширсөн ч суралцах эдгэрэх Өндөр настан ХБИ өөрийн хэрэгцээ, хүсэл сонирголоо тодорхойлох чадвартай	Эрүүл мэндийн мэргэжилтнүүд асуудлыг илүү сайн тодорхойлно. Өндөр настан ХБИ нь клиникт үр дүн нь батлагдсан эмчилгээнд хамрагдах ёстой.
Суурь үнэт зүйл Соёл	Үйлчүүлэгч- хэрэглэгч. Өндөр настан ХБИ өөртөө хамгийн сайн тохирсон шийдвэр гаргах эрхтэй	Үйлчүүлэгч өвчтөн- идэвхгүй хэрэглэгч Өндөр настан ХБИ-ийг нийгмээс халамжлах ёстой.
Суурь Мэдлэг	Үйлчүүлэгчийн харилцаа холбоог өөрчлөхийн тулд кейс менежер хүний нөөц боломж чадавхийн талаар мэдлэгтэй байх	Эрүүл мэндийн мэргэжилтнүүд хүний биологи эрүүл мэндийн талаарх мэдлэгтэй байх
Суурь мэдлэг Асуудлыг шийдвэрлэх	Үйлчлүүлэгч шийдвэр гаргах чадвартай Үйлчлүүлэгчийн мэдлэг орчны нөөц	Эрүүл мэндийн мэргэжилтнүүдийн их хэмжээний мэдээллийг нэгтгэн дүгнэх чадвар туршлагаас хамаарна

ДТТХ болон ЭНСЗ-ыг харьцуулах нь

Хүчин зүйл	Давуу талд тулгуурлах	Эмчилгээний нөхөн сэргээх загвар
Ур чадвар Ерөнхий	<p>Кейс менежер итгэлцлэл найрсаг дулаан уур амьсгал, нээлттэй харилцааг бий болгоно.</p> <p>Үйлчлүүлэгчтэй хамтран ажиллана.</p> <p>Үйлчлүүлэгчийг орчны нөөц боломжийг ашиглан өөрийн зорилгодоо хүрэхэд нь туслана</p>	<p>Эрүүл мэндийн мэргэжилтнүүд хувь хүнд тулгарсан асуудлын мөн чанарыг тодорхойлж оношлогоо хийж, эмчилгээ үзүүлнэ.</p>
Ур чадвар Кейс менежмент	<p>Кейс менежер урамшуулж дэмжинэ</p> <p>Кейс менежер ойр дотны хүнийг орлох</p> <p>Хувь хүний дэмжлэгийн системийг бий болгоно.</p> <p>Өдөр дутмын үйлчилгээг үзүүлнэ.</p>	<p>Эрүүл мэндийн мэргэжилтнүүдийн харилцаа оношлох, төлөвлөх эмчилгээг үнэлэхээр хязгаарлагдана.</p> <p>Тодорхой өвчин эмгэгийг эмчилнэ</p> <p>Өвчтөнийг өвчин эмгэгээ даван туулахад сургана.</p>

- Үйлчлүүлэгч түүний нөхцөл байдал орчныг өөрөөр харж ажиллах
- Үйлчлүүлэгчид тулгамдсан асуудал руу төвлөрөхөөс илүү нөөц боломж чадварт анхаарлаа хандуулах
- Үйлчлүүлэгчийн давуу тал, зорилго, итгэлийг дайчлах, амьдралаа өөрийнхөөрөө тодорхойлох чадварыг хүндэтгэх

ЗАРЧИМ

1. Эмзэг байдлаас илүү хүний давуу талд тулгуурлана.
2. Олон нийт хамгийн үр нөлөөтэй нөөц болно.
3. Интервенц нь үйлчлүүлэгчийн өөрийгөө тодорхойлох чадварт тулгуурлана.
4. Үйлчлүүлэгч болон кейс менежерийн харилцаа холбоо чухалчдаг.
5. Үйлчилгээнээс гадуур үлдсэн хүмүүсийг татан оролцуулах
6. Сэтгэцийн өвчтэй хүн сурч, өсөж, хөгжиж чадна

ДТТХын үндсэн ойлголт

- Чадваржуулах
- Харьяалал, гишүүнчлэл
- Бэрхшээлийг давах чадвар
- Эдгэрэх эмчлэгдэх
- Харилцан ярилцах хамтрах
- Итгэлцлэл бий болгох

ЧАДВАРЖУУЛАХ

- Хамтын ажиллагаанд суурилсан харилцааг чухалчилна.
- Хүн ба түүний орчныг хамтад нь авч үзнэ.
- Үйлчлүүлэгчийн идэвхтэй оролцоог авч үзнэ.
- Үйлчлүүлэгчийн давуу талыг нээж илрүүлэхэд анхаарна.
- Ялгаварлагдсан бүлэг хэсэгт анхаарна.

ХАРЬЯАЛАЛ, ГИШҮҮНЧЛЭЛ

- Хүмүүс нийгэм, олон нийтийн хариуцлагатай үнэ цэнэтэй гишүүн байх хэрэгцээтэй
- Хүмүүс ихэнхдээ харьяалагдах мэдрэмжгүй эсвэл сул, өөрийн орон зайгаа олоогүй байдаг.
- Хүмүүс өөрийн хэрэгцээгээ хангах, дуу хоолойгоо бусдад хүргэх, зорилгодоо хүрэхийн тулд нэгдэх хэрэгт.

БЭРХШЭЭЛИЙГ ДАВАХ ЧАДВАР

- Хүмүүс хүндрэл бэрхшээлийг даван туулах чадвартай бөгөөд хувь хүн, бүлэг, олон нийт бэрхшээлийг даван гардаг.
- Хүндрэл бэрхшээл, гамшиг зовлон тохиолдлоо ч хүн түүнийг тэсч даван гарах чадвартай.
- Бэрхшээлийг даван туулах нь үйл явц юм.

ЭДГЭРЭХ ЭМЧЛЭГДЭХ

- Хувь хүн нь нийгэм материаллаг орчны хоорондын харилцан ашигтай байхыг шаарддаг
- Эдгэрэх, “өөрийгөө бүтээх” нь амьдралыг дэмжихэд чухал нөлөөтэй.
- Цочрол гэмтлийн дараагаар ч хүн эмчлэгдэх эдгэрэх боломжтой.

ХАРИЛЦАН ЯРИЛЦАХ, ХАМТРАХ

- Бусад хүмүүс хэрэгтэй гэдгийг ойлгох, өөртэйгээ бусадтайгаа, нийгэмтэйгээ харилцах хэрэгтэйг ухаарах
- Харилцан ярилах нь эмпати чадварыг шаардана, бий болгоно
- Санаа тавьдаг бусдын төлөө анхаардаг олон нийт хамгийн сайн олон нийт

ИТГЭЛЦЛЭЛ БИЙ БОЛГОХ

- Бодит байдлыг үйлчлүүлэгч хүлээн зөвшөөрнө. Тэд өөртөө эзэн нь байж юун тухай ярьж байгаагаа мэднэ.
- Мэргэжлийн мэдлэг хандлага давуу байр суурьтай байх
- НБҮ нь үйлчлүүлэгчийн талаар таамаглалыг батлах, онош тавьхад чиглэхгүй

ДТТХ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРЧМУУД

- Үйлчлүүлэгчид үйлчилгээ үзүүлж туслахад анхаарах зүйл нь тэдний давуу тал, сонирхол, авьяас чадвар, мэддлэг чадавх юм. Хүмүүсийг тодорхойлох зүйл нь хэн нэгний тавьсан онош, доголдол, асуудал, сул тал биш
- Хүмүүст туслах үйл яву харилцан туслалцах хамтын ажилагаа түншлэл. Эрх мэдэл нь нэгнээсээ давуу байх биш ижил түвшинд байх ёстой.

ДТТХ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРЧМУУД

- Хүн бүр өөрөө бэрхшээл хүндрэлийг даван туулах хариуцлага хүлээнэ.
- Бүх хүн сурах өсч хөгжих, өөрчлөгдөх чадвартай.
- Хувь хүнд туслах, үйлчилгээ үзүүлэх үйл явц нь олон нийт, орон нутагт нь түшиглэсэн давуу талд нь тулгуурласан хүн төвтэй байх ёстой.
- Үйлчлүүлэгчид олон нийт орон нутаг нөөц нь болно.

ДТТХ-аар НБҮ хийх

ДТТ-д НБҮ хийхийн тулд

- Хувь хүний зан үйл
- Чадвар
- Мэдлэг
- Өөрийн үнэмлэмж
- Өөрийгөө дайчлах чадвар

- ## Системийн болон экологийн онол дээр суурилна
- Орон нутаг, олон нийт нь хувь хүмүүсийн амьдралын орчин
 - Орон нутаг, олон нийтэд гарсан өөрчлөлт нь хувь хүн гэр бүл бүлгийн үан үйлд маш их өөрчлөлтийг авчирдаг
 - Орчин нь хүмүүсийн бодол, сэтгэл санаа, зан үйлд хүчтэй нөлөөлдөг.

НБҮ-ний асуултууд

Аж төрөх амьдрах чадвартай асуултууд

- Та өнөөдрийг хүртл хэрхэн амтдарч ирээн бэ

Дэмжих асуултууд

- Ямар зүйл таныг шийдвэр гаргахад нөлөөлсөнбэ?

Онцгой зүйлийг тодруулах асуултууд

- Амьдралд чинь юу сайн сайхан байсан бэ? Ямар өөрчлөлт гарсан бэ

НБҮ-ний асуултууд

Боломжийн талаар асуулт

- Та юу хүсч байна

Давуу талыг илрүүлэх асуултууд

- Та юуг хамгийн сайн хийж чаддаг вэ?

Нэр төрийн талаар асуултууд

- Хүмүүс таныг юу гэж магтаж ярьдаг вэ?

НБҮ-ний асуултууд

Хандлагын талаар асуултууд

- Та өнөөгийн нөхцөл байдлын талаар юу гэж бодож байна вэ?

Өөрчлөлтийн талаар асуултууд

- Хүний бодол санаа зан үйл хэрхэн өөрчлөгддөг вэ?

Туслах асуултууд

- Би таныг юугаар тусалж дэмжиж болох вэ?

РАЦИОНАЛ ТЕРАПИ

ДТТХ дээр суурилсан нэг үйлчилгээний арга зүй бол рационал терапи (Albert Ellis)

- Үйлчлүүлэгчийг чадваржуулахад чиглэсэн
- Сэтгэцийн эрүүл мэндийн чиглэлээр ажиллахад тохиромжтой

ЗАГВАР:

Үйл явдал- Өөрийн яриа – Сэтгэл санааны байдал - Үйлдэл

КЕЙС МЕНЕЖМЕНТИЙН ҮЙЛ ЯВЦ

1. Харилцаа холбоо тогтоох
2. Нөхцөл байдлын үнэлгээ хийх
3. Үйлчилгээг төлөвлөх
4. Үйлчилгээ хүргэх, мониторинг
5. Үйлчилгээ хаах, үнэлэх

Эх сурвалж

Saleebey D. (2006). The Strengths Perspective in Social Work Education. Boston: Pearson

Zastrow, C. (2000). Introduction to Social Work and Social Welfare. 7th ed.

Wardsworth Publishing company.

Rapp Charles. (1998). The Strengths Model: Case Management with Peoples

suffering from severe and persistent mental illness. New York; Oxford

Press.